

" Waterkwaliteit en visbestand in de rivier de Jeker anno 2020 "

1. Inleiding

De Jeker is een onbevaarbare rivier in België en Nederland , ongeveer 50 km lang , waarvan 45 km in België. Ze ontspringt op het grondgebied van Lens-Saint-Servais , stroomt door Borgworm en Tongeren en mondt van links uit in de Maas bij het stadspark van Maastricht.

Op het grondgebied van Riemst (Kanne) kruist het Albertkanaal de Jeker .

2. Waterkwaliteit

a) Huidige toestand

De Jeker omvat twee waterlichamen in Vlaanderen: een stroomopwaarts deel, Jeker I, en een stroomafwaarts deel, Jeker II. Jeker I vertrekt bij de gewestgrens, waar het uit het Waals Gewest komt. Jeker I en Jeker II zijn fysiek van elkaar gescheiden door een traject dat opnieuw door het Waals Gewest stroomt.

De fysisch-chemische kwaliteit van oppervlaktewater wordt volgens de Europese kaderrichtlijn Water ingedeeld in 5 klassen: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed.

Het meest recente jaar waarvoor alle meetgegevens volledig afgewerkt en beschikbaar zijn is 2018. Deze gegevens zijn ook verwerkt in de ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027. Daarom geven we 2018 als meest recente toestand weer in de hierna volgende vergelijking van de meetgegevens.

De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: stikstof, fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) van zowel Jeker I als Jeker II is "ontoereikend" zowel in 2015 als 2018.

De globale biologische waterkwaliteit voor 2015 is "slecht" voor zowel Jeker I als Jeker II. In 2018 is dit "ontoereikend" voor Jeker I en "matig" voor Jeker II.

b) Toekomstperspectieven

Op basis van uitgevoerde, lopende en geplande maatregelen (onder andere rioleringsprojecten) wordt nog een verbetering van de nutriëntenconcentraties, de zuurstofhuishouding en fauna en flora in de Jeker verwacht de komende jaren.

Jeker I en II zijn in het ontwerp van het derde stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 ingedeeld in klasse 5. Dit betekent dat ondanks de inspanningen de goede ecologische toestand voor Jeker I en II pas na 2033 haalbaar wordt geacht. Dit heeft te maken met het feit dat de afstand tot het doel op dit moment nog groot is. Daarnaast is de Jeker een grensoverschrijdende rivier afkomstig uit Wallonië en zijn we in Vlaanderen sterk afhankelijk van maatregelen in het Waals Gewest voor het halen van de waterkwaliteitsnormen.

3. Afvissingen

a) Afvissinging in 2018

Sinds 2013 wordt door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) de visfauna in Vlaamse stromende wateren opgevolgd met het geïntegreerd referentiemeetnet voor zoetwatervissen in Vlaanderen. Dit nieuwe meetnet is de opvolger van het monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters dat in 2001 werd opgestart en is volledig afgestemd op de informatienoden van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en van het Natura 2000-netwerk.

De monitoring is gericht op het bepalen van de Ecologische Kwaliteit Ratio (EQR). Het meetnet heeft een bemonsteringsperiodiciteit van 6 jaar. In het kader van dit meetnet werd de Jeker in 2018 op vijf locaties bemonsterd. Deze locaties zijn in Tongeren : aan de oude molen ; aan de Motmolen ; in bos aan de bodemval ; een niet gepreciseerd punt en in Riemst : stroomopwaarts het Albertkanaal .

De locaties werden bevist door middel van elektrovisserij. In totaal beviste het INBO 980 m. Men ving in totaal 10 vissoorten, 1607 vissen met een totaal gewicht van 30 kg (zie : TABEL A = Bijlage 3).

Bermpje is met een aantalspercentage van 64% de meest gevangen soort op de Jeker gevolgd door driedoornige stekelbaars (18%), en riviergrondel (14%). De overige soorten maken elk minder dan 2% van de vangsten uit. In biomassa domineert karper met 64%, gevolgd door bermpje (13%), giebel (10%) en riviergrondel (8%) (zie : TABEL A = Bijlage 3). De soortendiversiteit per locatie varieert van 1 tot 8 soorten met een gemiddelde van 4,4 soorten/locatie, dit is laag.

De 'grootte' van het visbestand is eerder een onduidelijke variabele. Men kan hier het aantal soorten, de biomassa of het aantal individuen onder verstaan. Internationaal wordt de kwaliteit van een visbestand uitgedrukt onder de vorm van een index, de Ecologische Kwaliteits Ratio (EQR). De EQR varieert, afhankelijk van de staalnameplaats tussen een 'slechte' kwaliteitsklasse en een 'matige kwaliteit' .

b) Vergelijking met vorige afvissingen

De Jeker werd reeds in vroegere campagnes bemonsterd.

In 1996 ving men 7 soorten. In 2002 en 2006, zes soorten en in 2010 slechts 2 soorten.

De soortendiversiteiten per locatie, de vangstaantallen/100m en vangstdensiteiten/100 m doorheen de jaren waren steeds zeer laag. Driedoornige stekelbaars domineerde de Jeker doorheen de jaren. In 1996 ving men nog bermpje en riviergrondel, in de latere campagnes niet meer, tot de campagne in 2018. Nu is bermpje zelfs de dominerende soort geworden wat een goed teken is gezien deze soort hogere eisen stelt aan het milieu. Ook riviergrondel is in 2018 goed voor 14% van de vangsten. De vangstaantallen en vangstbiomassa's zijn anno 2018 toegenomen. De EQR-waarden doorheen de jaren zijn laag en scoren vooral 'slecht' en 'ontoereikend', enkel in 2018 wordt er op twee locaties een 'matige kwaliteit' gehaald.

We kunnen besluiten dat het qua visbestand iets beter gaat maar dat we nog ver verwijderd zijn van de algemene ‘goede toestand’ van de Jeker. We hebben nog steeds te maken met een vissoortenarm water met op sommige locaties zeer lage visdensiteiten.

Vissoort	N	N%	G	G%
bermpje	1026	63,8	4018,8	13,2
blankvoorn	11	0,7	648,9	2,1
blauwbandgrondel	1	< 0,1	2,6	< 0,1
driedoornige stekelbaars	292	18,2	554,6	1,8
giebel	19	1,2	3031,6	10,1
karper	7	0,4	19499,6	64,2
rietvoorn	1	< 0,1	75,2	0,2
riviergrondel	226	14,1	2482,9	8,2
tiendoornige stekelbaars	20	1,2	14,5	< 0,1
zwartbekgrondel	3	0,2	18,9	< 0,1

c) Tot slot

In 2018 was het de eerste keer dat we op de Jeker de exoot zwartbekgrondel vingen.

TABEL A

Bijlage 3: Overzicht van de totale vangsten op de Jeker 2018 (met N: aantallen, G: gewicht in g, N%: aantalspercentage en G%: gewichtpercentage), in het **vet** zijn hoogste vangstpercentages aangeduid

VERBEIREN Marc

oktober 2020

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Gwenny DE VROE in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Leefmilieu) Zuhail DEMIR :
 “ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2020-2021 , vraag nr. 971 van 2 september 2020 } .